

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 14. šte. „Slov. Gospodarja“.

1889.

4. aprila.

4.

C. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

(Dajše.)

Duhovniki Lavantski — bivši Frintanejci.

V nastopnih odstavkih želimo navesti imena onih p. n. duhovnikov Lavantske škofije, ki so se v tem c. kr. zavodu „Frintaneji“ na Dunaji šolali. Radi bi tudi pokazali v kratkih potezah, koliko da so ti možje našej škofiji koristili ter njeno slavo povikševali.

I. Stolni dekan Gašpar Albrecht.

Med prvimi gojenci, katere so bili svetli cesar Franc I. 1816 v ta novo ustanovljen c. kr. zavod na Dunaj poklicali, nahajamo tudi duhovnika Lavantske škofije, namreč pokojnega stolnega dekana Gašparja Albrehta. Njegovo življenje zasluži, da se še sedanjemu rodu v spomin pokliče. Rodil se je naš Gašpar v Rep-ljah, mali vasi poleg Pliberka na Koroškem, dne 18. januarja l. 1788. Moral je še prav mlad v službo stopiti, ker mu stariši doma niso imeli kruha dajati. V Pliberci vdinjal se je Gašpar v poštene krémi za natakárja. Dobri ljudje izpoznali so, da ima dobro glavo in blago srce, zato mu v šole pomagajo. V kratkih letih vse šole tako srečno zvrši, da ga škof vže na god sv. Mateja l. 1815 v mešnika posvetijo. Drugo leto potem dodela mladi g. Gašpar zadnje bogoslovne šole v Celovci, tako da ga na jesen tistega leta pošljejo knezoškof Leopold II. za kaplana v Dobrljo ves v Podjunsko dolino. Ko je šlo l. 1816. za to, koga da bi priporočili svetlemu cesarju za vsprejem v c. kr. Frintanej pri sv. Avguštinu na Dunaji, spomnijo se škof takoj na Dobrljeveškega kaplana g. Albrehta. Še tisto leto poda se mladi Gašpar v najvišje bogoslovne šole na Dunaj.

Življenje v cesarskem glavnem mestu — sinu ubogih bajtarjev nikakor ni ugajalo. Pastirovanje ali dušoskrbje se je mlademu gosp. Gašparju vse bolj prilegalo, kakor buke in nič, kakor le buke, katerih n. pr. arabskih, se mu je bilo še le brati učiti. Zato že drugo leto (1817.) poprosi svojega premil. knezoškofa, da ga s teh visokih šol nazaj pokličejo v škofijo, kar se je tudi brez vse zamere na cesarskem dvoru zgodilo. Eno leto ali kaj ostane gospod Albrecht mestni kaplan v Pliberci, leta 1818

pa ga postavijo knezoškof Leopold II. za špirtuvala Krško-Lavantske duhovnišnice v Celovci. Osem dolgih let opravljal je špirtuval Albrecht to preimenitno službo v največo zadovoljnost predpostavljanih, kakor tudi na radost svojih gojencev. Več let bil je tudi profesor moralke ali npravne na visoki šoli, „licej“ imenovani, gori v Celovci. Učil je mlade duhovnike z besedo in še več z lastnim vzgledom med svetom lepo bogoljubno živeti. Spisal je z veliko marljivostjo za novomešnike poduk, sv. mešo prav in spodobno služiti. Ta poduk bil je leta 1823 v Celovci tiskan pod naslovom: „Ritus celebrandi Missam“.

Svetli cesar Franc I. vstanovili so leta 1825 na prošnjo tedanjega Lavantskega knezoškofa Ignacija Franca pri škofovi cerkvi v Št. Andražu: „stolni kapitol Lavantske cerkve“, ki je pa takrat štel samo štiri ude, namreč: stolnega prošta in pa 3 korarje ali kanonike, med katerimi ima biti tudi vsakodobni mestni župnik Šent-Andražski. Več let vže izpraznjeno mestno župnijo v Šent-Andraži in sedež najmlajšega kanonika v novem stolnem kapitelu zasedel je l. 1826 Celovski špirtuval g. Gašpar Albrecht. Ko so 21 let poznej (l. 1846) svetli cesar Ferdinand Dobrotljivi pomnožili pičlo štedov Lavantskega stolnega kapitola tako, da je odslej poleg prošije imel še mesto stolnega dekana s škofijo kapo in palico in štiri korarske sedeže ali kanonikate, je častno mesto prvega stolnega dekana Lavantske cerkve dosegel leta 1847 stolni kanonik Albrecht, ki je še zanaprej ostal stolni župnik in dekan Šent-Andražske dekanovine ali dekanije. V jeseni bo ravno 30 let, odkar se je škoflja stolica Lavantska prestavila iz davne doline Labodske v Maribor. Takrat je tudi tedanji stolni dekan Albrecht vzel romarsko palico v roke, da je spremljal svojega preljubljenega knezoškofa na njihov novi dom v Maribor. Tu poklical je Gospod Bog svojega „zvestega hlapca“ že dne 13. avgusta 1861 na zaslužno plačilo. Tedanji knezoškof Anton Martin Slomšek govorili so pokojnemu nagrobno, polno spoštovanja do njega kot njihovega nekdanjega špirtuvala, poznej tovariša v stolnem kapitolu, poslednjič njih zvestega konzistorijalnega svetovalca. Bila je rajncemu posebna radost, namesto škofa z največo pobožnostjo peti škofovske ali pontifikalne sv. meše, a posebna skrb bila mu je, cer-

denarnem oziru zelo zanemarjala, ni več zado-
stovala. Pravih, zavednih katolikov teorija
namerava, da morate cerkev, kot božja naprava
in država, kot zastopnica krščanskih stariših v
ljudski šoli splošno in enakomerno voditi podnk
in vzgojo. (Dalje prih.)

Vesela zmaga Slovencev. *)

Kdo bi si bil pred desetimi leti mislil, da
bode tako trdna trdnjava nemčurjev kedaj pala?
Kdo bi si bil upal reči, da bode nemška straža
ob bistri Savinji kedaj izgubila svojo moč? Saj
so trdnjavo stražili in otrjevali sami nemški
vitezi s slovenskimi imeni ter so nemštvo stra-
žili sami pragermani, rojeni večidel na sloven-
ski zemlji. A možje, ki so stavili to nemčur-
sko trdnjavo in jo obdali krog in krog s stolpi
bogatašev, ti so pač pozabili računati na moč
in stanovitnost slovenskega ljudstva. In tako
je prišlo, da je ta nemčurska trdnjava, ko pri
prvem naskoku, dne 26. marcija, od strani vr-
lih naših slovenskih junakov se razsula, in naši
možje so tako ko pri prvi odločilni bitki vzeli
celi veliki Celjski okraj v svojo last. Čast in
slava torej našim vrlim možem, živeli!

Priprave k temu ozodopolnemu boju bile
so na obeh stranéh, v obeh taborih velike. Kar
se nas Slovencev tiče, nismo držali rok križem;
katerim je kaj za blagor in neodvisnost naroda,
vsi so delali pridno, delali so pošteno. Mi smo
naše može lepo opominjali, naj storijo v dan
volitve vsi svojo sveto dolžnost; svarili smo
jih, da naj nikar ne oddajo ali prodajo svojega
naroda, ali da bi postali strahopetni beguni,
pa ostali doma; povedali smo jim, da je sveta
dolžnost vsakega moža, da se potegne za naš
mili dom, za našo neodvisnost, za naše pravice.
In slava našim vrlim možem! Zastopili in ubo-
gali so nas; vsi, kar jih ima srce še na pravem
mestu in pamet, ne pa slame v glavi. Le ne-
koliko jih je postalo ali begunov, strahopet-
cev, ki so ostali doma in pa izdajalcev, kateri
so očitno prestopili na uno stran, kakor Blaž
Hrovat pa Ulrik Jerič, iz spodnjih pa gornjih
Grušovclj, lepo pač to ni za-nje!

Pa tudi nemčurska stranka ni rok križem
držala. Na vse pretege so letali pa se vozarili
okrog, naših mož loviti, ter so jim denar, blago,
čast in slavo obetali, vse za to, da bi presto-
pili v njih tabor. A mesto mož, dobili so v
celem brco po nosu, da se jim je zdaj obesil do
tal. Izvzame se le gospa Mica Žuža, krčmarica
„zur Krone“ v Žalcu; ona je seveda od ultra-
nemške rodovine in seveda od samih trdih Nem-
cev živi, in mislim, da bode posihmal tudi mogla

živeti, sicer pa niso v Savinjski dolini nikogar
naših dobili, razven onih dveh preimеноvanih
„mož ali ka-li.“

G. Simon Kukec, pivovar v Žalcu, pa je
vrl mož slovenske korenine. Njega so nemčurji
noč in dan nadlegovali ali dal jim je tako brco
po nosu, da jim še zdaj po glavi doni. Žugali
so mu, namreč ravnatelj iz Štor in drugi, da
kaplje pive več od njega ne vzamejo, ako go-
spod Kukec izdajalec svoje domovine ne po-
stane. Ali glej čudo! Gospod Kukec je ostal
kljuba vsemu pritisku vrl sin matere Slave,
zvest mož naroda slovenskega. Ko je bilo naj-
bolj kritično trenutje, volil je naše može; čast
mu, živel! A poslušajte, kaj se zgodi. Ko je
g. Kukec oddal svoj volilni list ter je odšel iz
dvorane pa stopil na ulico, ko ga obsujejo nem-
čurji in mu očitajo, zakaj da je Slovenec. Zato
odpove mu ravnatelj iz Štor ko vse pivo. A vrli
g. Kukec pové mu tudi v lice: „Jaz nisem več
maloleten, ne potrebujem več varuha, najmanj
pa nemčurja; ako mojega piva nočete, pa ga
pustite, moje pivo bodo že Slovenci popili!“

Slovenci, ali veste zdaj, kaj imate storiti?
Slovenec enkrat ni hotel nemčurjev voliti in ko
nočejo več pri njem kupovati. Nemčurji pa vedno
in vedno zoper nas volijo in rujejo, a Slovenci
še vendar pri njih kupujete. To ne sme več
biti. Posnemajte nemčurje in nikdar več nič ne
kupujte pri naših nasprotnikih in sovražnikih,
saj imamo že dovolj poštenih slovenskih kup-
cev in obrtnikov; le vsi svoji k svojim! Kdor
ni z nami, on je zoper nas.

Rodoljubi slovenski, delajmo vsi brez iz-
jeme na to, naj hodi naše ljudstvo k našim
ljudem kupovat, podučujmo ljudstvo, naj pod-
pira naše kupce in obrtnike, saj oni bodo go-
tovo z dobrim blagom in v dober kup postregli
našim ljudem, in bolj, ko jih bomo podpirali,
boljši kup nam bodo blago dajali. Posebno pa
Vam, rodoljubi slovenski, vsem priporočam na-
šega slovenskega pivovarja, g. S. Kukec-a v
Žalcu na Spodnjem Štajarskem. Njega vsi na
vse kraje po slovenskem svetu naznanimo in
vsem krčmarjem priporočajmo! Njegovo pivo je
izvrstno blago, in kar je največ vredno, to je,
da je poleg svoje dobrote še jako v dober kup.
Vsaki slovenski krčmar moral bi Kukecovo
pivo točiti. Slovenci, posnemajmo tedaj naše
nasprotnike!

Zmaga pri volitvah v okrajni zastop Celj-
ski v velikem posestvu ima velik pomen za
celo slovensko ljudstvo. Zdaj bodo naši imeli
odločilno besedo v šolskih in drugih rečéh. Zdaj
ne bodo se več mogli nemčurji ponašati s svojimi
kmeti, kateri hočejo le nemško imeti; njih nem-
ška straža ob bistri Savinji je preč, njih trd-
njava je razsuta. Zato pa se je tudi te zmage
veselilo vse slovensko ljudstvo prav iz srca ter jo
je praznovalo na različne načine. Vrli Žalčani so

*) Le-te vrste smo dobili iz kmečkih rok in podamo
jih blizu, kakor so nam prišle v roke. One povejo našim
bralcem najboljše, kaj pomeni za nas ona zmaga, zmaga
pri volitvah veleposestva v okr. zastop v Celji. Ured.